

УДК 339.9

DOI: 10.36550/2415-7988-2022-1-207-180-184

КУРКІНА Сніжана Віталіївна –
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри мистецької освіти
Центральноукраїнського державного педагогічного університету
імені Володимира Винниченка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2009-1590>
e-mail: sneghana28@gmail.com
ЖУРАВЛІОВ Віталій Максимович –
старший викладач кафедри економіки, менеджменту
і комерційної діяльності
Центральноукраїнського національного технічного університету
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9146-5430>
e-mail: zhuravlyov1946@gmail.com

СТАРТАПИ В ДИСТАНЦІЙНОМУ НАВЧАННІ: СУЧАСНИЙ СВІТОВИЙ ДОСВІД

У представленій статті здійснено спробу розглянути сучасні світові тенденції онлайн-освіти, досліджено фактори, що впливають на її розвиток в провідних економічно розвинених регіонах і країнах світу. Здійснено аналіз світового ринку освітніх технологій. Зроблено акцент на значному й постійно зростаючому інтересі до EdTech стартапів у світовому масштабі. Автори перелічили країни й регіони, у яких інвестиції в освітню галузь, різноманітні інновації у цій сфері є найбільш значними. Проаналізовано глобальні світові тренди, які використовуються в сфері освіти і дають позитивні результати, а саме: мобільна та корпоративна освіта, гейміфікація, VR/AR, штучний інтелект. Досліджено ринки EdTech провідних країн світу з точки зору обсягів залучення інвестицій в освітні технології. Досліджено вітчизняний ринок освіти, який знаходиться на стадії становлення і розвитку, однак має значні здобутки в розробці освітніх технологічних стартапів. Обґрунтовано необхідність визначення пріоритетності галузі освіти на рівні держави, що дозволить залучати внутрішні та зовнішні фінансові ресурси для підтримки і розвитку EdTech стартапів, створюючи сприятливі умови для економічного зростання країни.

Виокремлено й наведено існуючі в науковій літературі визначення стартапу: як кампанії чи тимчасової організації, створеної для пошуку повторюваної і масштабованої бізнес-моделі; як процесу виходу на ринок новоствореного підприємства з інноваційним проектом; як тільки що створеної кампанії, яка іноді ще не набула статусу юридичної особи, знаходиться на стадії розвитку і будує свій бізнес або на основі нових інноваційних ідей, або на основі тільки що винайдених технологій; як незалежної організації, вік якої є меншим за п'ять років і діяльність якої є спрямованою на створення, покращення та розширення масштабованого, інноваційного, технологічного продукту з високим та швидким зростанням.

Таким чином, мета даної статті полягає в дослідженні напрямів і перспектив в розвитку онлайн-освіти та вивченні світового досвіду впровадження дистанційного навчання з метою його реалізації в реаліях українського сьогодення. Доведено, що онлайн-освіта є потужним акумулятором освітніх інноваційних технологій, здатних ефективно вирішувати багато актуальних проблем і викликів, що стоять перед освітньою галуззю в Україні.

Ключові слова: стартапи, онлайн-освіта, дистанційне навчання, освітні технології, інновації, креативність, штучний інтелект, гейміфікація.

KURKINA Snizhana Vitalievna –
Candidate of Pedagogic Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of the Art Education of the
Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State
Pedagogical University
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2009-1590>
e-mail: sneghana28@gmail.com
ZHURAVLEV Vitaliy Maksimovich –
Senior Lecturer of the Department of the Economics,
Management and Commercial Activities of
Central Ukrainian National Technic University
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9146-5430>
e-mail: zhuravlyov1946@gmail.com

STARTUPS IN DISTANCE LEARNING: MODERN GLOBAL EXPERIENCE

The article considers the factors influencing the active development of online education in the world. The analysis of the world market of educational technologies was carried out. Emphasis is placed on the significant and constantly growing interest in EdTech startups on a global scale. The authors listed the countries and regions in which investments in the education sector, various innovations in this field are the most significant. Global world trends that are used in the field of education and give positive results are analyzed, namely: mobile and corporate education, gamification, VR/AR, artificial intelligence. The EdTech markets of the world's leading countries have been studied in terms of the amount of investment in educational technologies. The domestic market of education, which is at the stage of formation and development, but has made significant gains in the development of educational technology startups, has been studied. The need to determine the priority of the education sector at the state level is substantiated, which will allow attracting internal and external financial resources for the support and development of EdTech startups, creating favorable conditions for the economic growth of the country.

Definitions of a startup existing in the scientific literature are highlighted and given: as a campaign or temporary organization created to find a repeatable and scalable business model; as a process of entering the market of a newly created enterprise with an innovative project; as a newly created campaign, which sometimes has not yet acquired the status of a legal entity, is at the stage of development and builds its

business either on the basis of new innovative ideas or on the basis of newly invented technologies; as an independent organization whose age is less than five years and whose activities are aimed at creating, improving and expanding a scalable, innovative, technological product with high and rapid growth.

Thus, the purpose of this article is to study directions and perspectives in the development of online education and to study the world experience of implementing distance learning with the aim of its implementation in the realities of the Ukrainian present. It has been proven that online education is a powerful accumulator of innovative educational technologies capable of effectively solving many current problems and challenges facing the education industry in Ukraine.

Keywords: *startups, online education, distance learning, educational technologies, innovation, creativity, artificial intelligence, gamification.*

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Незважаючи на те, що термін «стартап» вже увійшов в наше життя, мало хто може пояснити його значення. Справа в тому, що стартап – це не новий бізнес, як може здаватися на першій погляд. Стартап – це творча робота з новою ідеєю, пошук найбільш ефективної бізнес-моделі для реалізації інноваційної технології, ідеї, якої раніше не було, і яка в майбутньому, здатна буде приносити певні доходи людям, які є її розробниками. А стартап-середовище, в свою чергу – це креативне середовище, в якому винахідники, навчаючись і спілкуючись, втілюють свої ідеї та розробки.

Ринок освітніх технологій за останній рік зробив значні кроки вперед саме внаслідок появи нових стартапів, які дозволяють використовувати в процесі навчання нові інтерактивні методики.

Розвиток сучасної освіти вимагає від освітянської спільноти здійснювати постійний пошук нових технологій навчання, які забезпечуватимуть високий якісний показник знань студентів, учнів, розвиток їхніх пізнавальних умінь, навичок, креативності, підвищення мотивації до набуття та продукування нових знань тощо. Окрім цього йдеться про реагування на запити цифровізації сучасного світу, формування навичок необхідних для життя і роботи у XXI столітті, зокрема здатності розв'язувати проблеми кроскультурного суспільства, відповідати на виклики сьогодення, розвивати комунікативні уміння, медіа грамотність, інноваційність, лідерство, ІКТ-обізнаність, вчити користуватися медіа ресурсами тощо.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблеми створення стартапів та їхнє використання в освітній галузі в останні роки стають більш актуальними і тому до їх вирішення долучаються і зарубіжні і вітчизняні науковці. Зокрема, М. Конопелько презентує сучасні тренди на ринку освітніх технологій, Д. Загідулін, Н. Пулявіна досліджують методіку стимуляційного навчання як основу стартапів, К. Мельникова, М. Момот, Д. Варламов акцентують свою діяльність на дослідженні інвестиційних програм EdTech проєктів, М. Мягков вивчає світовий ринок освітніх інноваційних проєктів, В. Кузнецов висвітлює зміст і сутність корпоративної освіти, З. Чавкін проводить аналіз освітніх стартапів для навчання дорослих, а О. Мрихіна розглядає перспективи розвитку українського ринку інноваційних технологій у галузі освіти.

Зауважимо, що проблематика педагогічної інновації неодноразово ставала предметом дослідження О. Арламова, М. Бургіна, К. Кречетникова, Л. Меджитової, Н. Морзе, З. Сейдаметової та інших, а успіхи відомих світових ІТпроєктів-стартапів Пола Бакхайта, Тіма Брейді, Евана Вільямса, Білла Гейтса, Стіва Джобса, Мітча Капора, Рея Оззі постійно надихають на подальші пошуки.

Мета статті полягає в дослідженні напрямів і перспектив в розвитку онлайн-освіти та вивченні світового досвіду впровадження дистанційного навчання. Досягнення цієї мети в свою чергу поставило перед авторами завдання здійснити аналіз світового ринку EdTech, вивчити глобальні світові тренди в освітній галузі, продіагностувати проблеми вітчизняного розвитку освітніх стартапів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Протягом останнього десятиріччя інформаційно-технологічна індустрія стала рушійною силою конкурентоспроможності світової економіки. Розвиток інформаційних технологій змінив способи і методи господарювання, що зумовило переосмислення підходів до галузі освіти, управління, висунуло нові вимоги до отримання знань, впровадження інновацій, створення нових бізнес-моделей діяльності підприємств, установ тощо. Із розвитком інформаційних технологій інтенсивно розвиваються стартап-компанії, які є гнучкими до потреб ринку і одразу ж прагнуть виробити конкретні пропозиції і рішення для своєї цільової аудиторії. Так, сервіс StartupRanking на основі аналізу кількості стартапів у 137 країнах світу, розробив рейтинг, в якому Україна у 2018 році посіла 42 місце (215 стартапів), випередивши Литву і Естонію. Перше місце в рейтингу займає США – 45 004 стартапів, друге місце у Індії – 5203 стартапів і третє у Великобританії (4702 стартапів). (<https://www.startupranking.com>).

У науковій літературі існують такі визначення стартапу:

- як компанії чи тимчасової організації, створеної для пошуку повторюваної і масштабованої бізнес-моделі [1, с. 29];
- як процесу виходу на ринок новоствореного підприємства з інноваційним проєктом, зазвичай у короткотривалій термін і з мінімальними капіталовкладеннями [4, с. 215-225];
- як тільки що створеної компанії, яка іноді іще не набула статусу юридичної особи, знаходиться на стадії розвитку і буде свій бізнес або на основі нових інноваційних ідей, або на основі тільки що винайдених технологій [6];
- як незалежної організації, вік якої є меншим за п'ять років і діяльність якої є спрямованою на створення, покращення та розширення масштабованого, інноваційного, технологічного продукту з високим та швидким зростанням [2].

До наведених визначень стартапів можна додати ще один, який буде стосуватися умов різноманітної наукової, навчально-виховної, громадської та просвітницької роботи, що здійснюється в будь-яких освітніх закладах. Отже, під освітнім стартапом ми розуміємо учнівський, студентський, викладацький проєкт, який проходить окремі стадії або кроки (steps) а саме: вироблення інноваційної ідеї (innovation idea), рефлексія (reflexion), вибудова концепції (conception'sbuilding), первинна презентація (first

presentation), розробка продукту (product's development), апробація (approbation), верифікація (verification), зворотній зв'язок (feedback), промоція (promotion), користь (profit). Встановлюється дедлайн виконання стартапу, термін якого може бути визначеним від одного місяця до декількох років. Зазвичай це залежить від складності реалізації проекту й запланованих фінансових витрат.

Отже, спільними рисами усіх стартапів є те, що усі вони розробляються на основі інноваційних технологій, широким можливостей сучасного програмного забезпечення, є темпоральними структурами, які займаються пошуками відтворювальної, корисної моделі. Основними принципами формування і реалізації стартапу є глобальне мислення, пошук партнерів, побудова стратегії, інноваційна ідея, чіткість мети, вдала назва й планування. Стартап, який планується до реалізації у будь-якій галузі, зокрема у освітній, має на меті отримання максимальної користі і для користувача і для ініціатора проекту, а одним із головних завдань є розповсюдження продукту стартапу (віртуального або фізичного) серед визначеної спільноти.

Однією з перших країн, у якій масово почали виникати EdTech-стартапи стали США. І сьогодні саме на Північну Америку припадає майже 40% ринку онлайн-освіти. Однак, з 2018 року за обсягами залучених інвестицій Китай обігнав Сполучені Штати. Загалом, за останні 10 років доля азійських країн в венчурному фінансуванні освітніх стартапів суттєво зросла і сьогодні вона складає майже 80% всіх глобальних інвестицій в EdTech. За прогнозами спеціалістів, тенденція поширення освітніх технологій та їх фінансування в азійських країнах збережеться внаслідок цілого ланцюга сприятливих факторів: зростання потреби у виробленні технологій дистанційного навчання, активне підключення до Інтернет мереж, загальна цифровізація тощо.

Слід відзначити, що кожна галузь EdTech має певні особливості, однак є кілька глобальних світових трендів, які широко використовуються в сфері освіти і дають прогнозовано позитивні результати. Це мобільна та корпоративна освіта, гейміфікація (ігрові процеси), VR/AR (віртуальна реальність), штучний інтелект тощо.

Мобільне навчання передбачає використання інформаційних та комунікаційних технологій для організації навчального процесу, впровадження низки заходів щодо ефективного управління освітніми системами та вдосконалення взаємодії між установами освіти.

Корпоративне або колективне навчання являє собою потужний мотиваційний фактор, що сприяє активному засвоєнню знань, продукуванню творчих ідей, колективній згуртованості. Зауважимо, що on-line навчання є одним з найбільш ефективних засобів дистанційного навчання взагалі, оскільки надає можливість широкого використання таких сучасних форм як відео конференція, ділова гра, тестування, перегляд презентацій, семінарів, лекцій тощо. В свою чергу впровадження в освітній процес технологій гейміфікації дозволяє адаптувати ігрові методи до навчання, застосування методики квестів, що суттєво підвищує рівень знань за рахунок активного залучення усіх учасників.

Важливим доповненням навчального процесу є застосування інструментів VR/AR (віртуальна реальність), які здатні надати йому практичної

орієнтації, зробити більш цікавим і демократичним. Отже, застосування означених технологій в умовах дистанційного навчання дозволяють значно поглибити ступінь занурення в проблему, підвищити ефективність набутих знань, сприяти їхньому зміцненню і зрештою, допоможе сформувати професійні компетентності у тому чи іншому напрямі. Зазначимо, що останнім часом великої популярності в США та країнах ЄС набули імерсивні технології, які також широко використовуються в практиці роботи ЗВО. В Україні цей напрям поступово вивчається і ми впевнені, що він набуватиме поступового розвитку.

Як приклад, можна згадати широке використання штучного інтелекту, а саме роботів-гуманоїдів як додаткового ресурсу в процесі вивчення іноземних мов, в Південній Кореї та Японії. Викладачі-лінгвісти вказують на ефективність таких методик, підвищення зацікавленість тих, хто навчається, що значно оптимізує навчальний процес. Європейська спільнота також ініціює широке використання віртуальної мобільності в освіті як доповнення до традиційних форматів.

Розвиток освітнього ринку стартапів та впровадження інновацій в практику навчання вимагають, звичайно, додаткових інвестицій. За прогнозами міжнародного аналітичного агентства HolonIQ, загальні витрати економічно і соціально розвинених країн на освітні технології, а саме на розвиток штучного інтелекту, підвищаться до 341 млрд. доларів вже у 2025 році.

Тобто, вже сьогодні ми маємо змогу спостерігати вкладення капіталу в ринок освіти, однак, в порівнянні з іншими галузями, вони не є значними. Весь світовий освітній ринок становить 6 трлн. доларів з ринковою капіталізацією 150 млрд дол. Для порівняння: світовий ринок охорони здоров'я оцінюється в 10 трлн. з ринковою капіталізацією 5 трлн. доларів. Але, незважаючи на це, ми бачимо зростання капіталовкладень у освітню галузь, що свідчить про її потенціал, гарні перспективи розвитку в майбутньому та присутність інтересу з боку можновладців та держав-замовників освітніх послуг.

Отже, усі розвинені країни, що мають перспективний розвиток, демонструють зростання венчурних вкладень. Лідерські позиції, як ми вже зазначали, утримує на сьогодні Китай. На цю країну припадає понад 50% усіх світових венчурних інвестицій. Подібну ситуацію експерти пояснюють швидким економічним розвитком, пріоритетами державної політики (понад 4% ВВП витрачається на сферу освіти), великою кількістю молоді, яка прагне навчатись, стрімким зростанням середнього класу, який користується послугами комерційної освіти і визначає її розвиток [5]. Пріоритетність освітньої галузі на рівні держави, її постійна підтримка, дуже швидко дає в результаті економічне зростання країни, залучення внутрішніх фінансових ресурсів, а також приваблюючих міжнародних інвесторів.

Динамічно розвивається сьогодні також і освітній ринок Індії, що пов'язують, в першу чергу з швидким зростанням населення, яке за прогнозами ООН до 2030 року сягне 1,5 млрд., обігнавши навіть Китай. Система освіти в цій країні, а йдеться про 1,5 млн. шкіл, 50 тис. закладів вищої освіти, 13 тисяч центрів промислової освіти), без сумніву, стає могутнім рушієм економічного зростання і розвитку Індії.

В найближчі кілька років освіта, як стверджують фахівці, буде продовжувати розвиватися в напрямках

технологізації, цифровізації, про що свідчать європейські стартапи, що задіяні в цій сфері (табл.1). За дослідженнями британської компанії RS Components, в останні 10 років освітні заклади демонструють активне впровадження EdTech

стартапів в навчальний процес, використання яких зросло за означений період з 20% до 80%. Звичайно, це вказує на наявність ефективної європейську практику підтримки і реалізації в освітньому процесі сучасної технологічної продукції.

Таблиця 1.

Перспективні європейські освітні стартапи

Назва стартапу	Зміст розробки
CoachHub	Цифрова платформа. Навчання відбувається через додаток в якому пропонуються сеанси відео-коучингу, навчальні матеріали, а також особиста підтримка бізнес-тренера (рекомендації з планування, управління стресом і розвитку лідерських навичок)
Drops	Естонський стартап, що пропонує новий спосіб вивчення мов. Додаток пропонує естетично привабливі ігри в слова для повного занурення в нову мову. Користувачам доступно 36 мов
Elias Robot	Продукт фінського стартапу Utelias Technologies. Ідея: допомога дітям у вивченні іноземної мови із застосуванням соціальних роботів. Розумні машини співають і танцюють, грають в словникові ігри, спілкуються з учнями на 23 мовах і можуть коригувати свої питання відповідно до рівня знань співрозмовника
InSimu	Угорський стартап, який розробив інтерактивний додаток-симулятор пацієнта, що дозволяє лікарям і студентам-медикам практикуватися і ставити діагноз віртуальним пацієнтам
MEL Science	Освітній стартап, який реалізує лабораторні набори з хімії та програми віртуальної реальності, постачає матеріали для проведення хімічних експериментів, а також ПО для створення віртуальної реальності для розширення теоретичного розуміння процесу експерименту
Skriware	Польський стартап, що дає можливість дітям навчатися проектуванню, створювати і програмувати роботів, використовуючи при цьому 3D-друк
Stemi	Креативне рішення для навчання із застосуванням роботів. Основна «фішка» цього стартапу – шестиногий робот-паук, який є інструментом навчання робототехніці, електротехніці і програмуванню
Tutorful	Британський стартап, торгова площадка для пошуку і замовлення послуг репетиторів. У його базі понад 10 тисяч викладачів з 300 різних за напрямками предметів
World Mastery	Іспанський стартап, що пропонує користувачам курси для фахівців, які проводять відомі експерти в категоріях: спорт, танці, йога, фітнес, кулінарія, моделювання. World Mastery функціонує як платформа «контент як послуга», і саме її послугами користуються понад 10 тисяч людей з різних країн світу
Kahoot	Платформа онлайн-навчання, що дозволяє користувачам створювати і брати участь в різних тестах з декількома варіантами відповідей

Наведену таблицю розроблено на основі [7]

В порівнянні з американським, європейським і азійським, вітчизняний ринок дистанційної освіти знаходиться поки що на стадії формування і розвитку, хоча використання онлайн формату розпочалося більше 10 років із стартапів, які пропонували курси з вивчення іноземних мов. Кількість подібних платформ

і додатків сьогодні обчислюється вже сотнями, однак це не заважає отримувати фінансову підтримку новим проектам, які пропонують нестандартне рішення. Таким чином, незважаючи на те, що Україна тільки стала на шлях використання новітніх технологій, ми маємо вже деякі здобутки в розробці освітніх стартап-проектів.

Таблиця 2.

Вітчизняні EdTech стартапи, які динамічно розвиваються

Назва стартапу	Зміст розробки
Grammarly	Онлайн-сервіс на основі штучного інтелекту для допомоги у написанні текстів англійською мовою. Сервіс підвищує якість письмового спілкування, пропонуючи рекомендації щодо правильності (граматика та механіка письма), чіткості (стислість та зрозумілість), захопленості (словниковий запас та розмаїття) та стилю й тону повідомлення (формальність, ввічливість і впевненість)
Prometheus	Громадський проект безкоштовних відкритих онлайн-курсів університетського рівня для всіх бажаючих, онлайн-курсів підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання, а також можливості публікувати і розповсюджувати курси провідним викладачам, університетам та кампаніям
EdEra	Проект по створенню онлайн-курсів, інтерактивних підручників, освітніх спецпроектів та освітнього контенту широкого спектра з використанням ІТ та унікальними підходами до інформації і всіх суб'єктів освітнього процесу
EdPro	Інтерактивна панель – єдиний прилад, що поєднує в собі функціонал проектора, маркерної дошки, комп'ютера, планшета і телевізора в надміцному протиударному корпусі. Надає повноцінну підтримку для навчання на всіх рівнях
Arbox	Розвиваюча гра для дітей 4–12 років, яка дозволяє спостерігати за рухами диких тварин, вивчати планети сонячної системи, будову людського тіла й особливості різних професій з можливістю віртуальної участі у всіх процесах та удосконалення іноземних мов
Smart Koala	Розумна ручка у формі робота яка озвучує все, що написано і намальовано в книжці. Допомогає легко в ігровій формі вивчити англійський алфавіт та перші шістьсот слів, прослухати перші речення і діалоги, найвідоміші світові казки, позайматися також математикою
Speechyard	Сервіс для вивчення англійської за допомогою відомих фільмів також пропонує низку вправ з вивчення лексики та граматики і дає можливість користувачам спілкуватися між собою
Preply	Освітня платформа допомагає репетиторам іноземних мов та учням з різних країн знайти одне одного та займатися очно або онлайн за гнучким графіком
STEAM-lab	Освітня лабораторія – обладнання для інтегрованого вивчення STEAM-дисциплін (science — природничі науки, technology — технології, engineering — інженерія, art — мистецтво та mathematics — математика), посібники і тренінги для вчителів

Наведену таблицю розроблено на основі [8]

Дія низки об'єктивних факторів, таких як глобалізація, епідемія Covid-19, війна в Україні, впливають на те, що класичні підходи в освіті стрімко втрачають свою ефективність, та й сама традиційна освітня модель вже не відповідає сучасним вимогам

ринку праці, тому важливим фактором для розвитку освітніх технологій має стати зацікавленість з боку держави в підтримці EdTech стартапів, які виступають як площадка для реалізації інноваційних продуктів. Ми впевнені, що саме EdTech стартапи здатні залучати значну кількість слухачів в освітній процес,

оскільки надають унікальні можливості керувати особистим часом, знищують територіальні бар'єри й створюють сприятливі умови для саморозвитку і самоосвіти.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. На даному етапі розвитку освітньої галузі і підприємництва спостерігається значне поштовхування у розвитку українських стартапів, які досить швидко розвиваються і мають багато користувачів. Стрімкий розвиток і потреба у розробці форм і методів дистанційної освіти і навчання також створюють сприятливі умови для цього. Однак мала зацікавленість держави в сучасних інноваційних проектах змушує молоді компанії співпрацювати з іноземними інвесторами, які допомагають втілити проекти та ідеї в життя та стати конкурентоспроможними. Як ми вже зазначали у попередніх наукових розвідках: «Основною проблемою в сфері вищої освіти (України) є те, що випускники не мають можливості в повній мірі реалізувати себе на українському ринку праці. Ця проблема безпосередньо торкається інтересів здобувачів вищої освіти, а опосередковано – суспільства в цілому, що не може розвиватися гармонійно без конкурентоспроможних фахівців» [3, с. 11].

Саме тому, необхідно сприяти ефективному функціонуванню стартапів в Україні, створювати механізми для підвищення результативності їхньої діяльності на вітчизняному ринку та визнання значущості інноваційних технологій для успішного розвитку української освіти, технологій та підприємств. Основним бар'єром для розвитку стартапів в Україні є відсутність стабільних платіжеспроможних замовників, які б хотіли купувати інноваційний стартап-продукт. Тому стартапи створюються в Україні з розрахунку на клієнтів з інших ринків (США, Європи, Азії тощо), таким чином засновники стартапів залучають інвестиції та доводять свою ідею до серійного продукту, послуги чи ІРО.

Отже, подальші дослідження можуть стосуватися вивчення можливостей впровадження вже відомих освітніх стартапів в галузь української освіти, трансферу освітніх технологій в системі міжнародного науково-технічного обміну EdTech розробками.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Бланк С., Дорф Б. Стартап: настольная книга основателя / Стив Бланк, Боб Дорф; пер. с англ. М.: Альпина Паблишер, 2013. 616 с.
2. Європейська мережа стартапів. URL: <https://europeanstartupnetwork.eu/vision/>
3. Куркіна С.В., Журавльов В.М. Євроінтеграція як чинник соціально-економічних та освітніх реформ в Україні. Директор школи, ліцею, гімназії. Спеціальний тематичний випуск «Вища освіта України в контексті інтеграції до європейського освітнього простору». 2020 – 2021. №2. Кн. 3. Том I (88). С. 8-21.
4. Мрихіна О.Б. Перспективи стартап-компаній у контексті конкурентоспроможного розвитку українського ринку високих технологій. *Актуальні проблеми економіки*. 2015. № 9. С. 215-225.
5. Мягков М. Мировой рынок: инвестиции, лидеры и новые явления. URL: <https://edexpert.ru/investments-leaders-and-new-developments>
6. Пікуль В. С. Що таке стартап? URL: http://3222.ua/article/scho_take_startap.htm
7. 10 европейских ED-TECH-стартапов, которые изменят образование в 2020 году. URL:

<https://www.everest.ua/ru/10-evropejskykh-edtech-startapov-kotorye-yzmenyat-obrazovanye-v-2020-godu/> .Everest (2020),

8. IT-стартапи для української освіти: унікальні розробки на конкурсі Egap Challenge. URL: <https://imzo.gov.ua/2017/02/13/it-startapy-dlya-ukrajinskoji-osvity-unikalni-rozrobky-na-konkursi-egap-challenge/>

REFERENCES

1. Blank, S., Dorf, B. (2013). Startup: nastolnaya kniga osnovatelya [Startup: the founder's desk book] Moscow.
2. Yevropeiska merezha startapiv [European network of startups] URL: <https://europeanstartupnetwork.eu/vision/>
3. Kurkina, S. V., Zhuravlev, V. M. (2020 – 2021). Yevrointehratsiya yak chynnyk sotsial'no-ekonomichnykh ta osvitynih reform v Ukraini [European integration as an opportunity to solve socio-economic problems in Ukraine by reforming the education sector]. [in Ukrainian].
4. Mrykhina, O. B. (2015). Perspektyvy startap-kompanii u konteksti konkurentospromozhnogo rozvytku ukrainskoho rynku vysokyykh tekhnolohii. Aktualni problemy ekonomiky [Perspectives of startup companies in the context of competitive development of the Ukrainian high-tech market. Actual problems of economics]. P. 215-225. [in Ukrainian].
5. Myahkov, M. (2019). Myrovoy rynek: ynvestytsyy, lydery u novye yavlenyya. [The world market: investments, leaders and new phenomena], available at: <https://edexpert.ru/investments-leaders-and-new-developments>
6. Pikul, V. S. Shcho take startap? [What is a startup?] URL: http://3222.ua/article/scho_take_startap.htm. [in Ukrainian].
7. 10 evropejskykh ED-TECH-startapov, kotorye yzmenyat obrazovanye v 2020 roku. [10 European EDTECH startups that will change education in 2020], available at: <https://www.everest.ua/ru/10-evropejskykh-edtech-startapov-kotorye-yzmenyat-obrazovanye-v-2020-godu/> (Accessed 12 March 2021)
8. IT-startapy dlya ukrajyns'koyi osvity: unikal'ni rozrobky na konkursi Egap Challenge. [IT startups for Ukrainian education: unique developments at the Egap competition] URL: <https://imzo.gov.ua/2017/02/13/it-startapy-dlya-ukrajinskoji-osvity-unikalni-rozrobky-na-konkursi-egap-challenge/>

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

КУРКІНА Сніжана Віталіївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри мистецької освіти Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: удосконалення навчально-виховного процесу у вищій та початковій школі засобами мистецької освіти, впровадження нових методів онлайн-навчання і освіти, історія вітчизняної та зарубіжної педагогіки.

ЖУРАВЛЬОВ Віталій Максимович – старший викладач кафедри економіки, менеджменту і комерційної діяльності Центральноукраїнського національного технічного університету.

Наукові інтереси: функції та методи менеджменту, корпоративне управління та корпоративна культура, впровадження нових методів онлайн-навчання і освіти.

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

KURKINA Snizhana Vitalievna – Candidate of Pedagogic Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of the Art Education of the Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State Pedagogical University.

Scientific interests: improvement of the educational process in higher and elementary schools by means, history of domestic and foreign pedagogy.

ZHURAVLEV Vitaliy Maksimovich – Senior Lecturer of the Department of the Economics, Management and Commercial Activities of Central Ukrainian National Technic University.

Scientific interests: theory and practice of corporate governance, studying and implementing modern business models.

Стаття надійшла до редакції 12.10.2022 р.